

Documentnummer : INT-20-58683

Plan van Aanpak

‘Actieplan Wapens & Jongeren 2021-2022’

Een integrale aanpak waar gemeente Beverwijk, gemeente Heemskerk, gemeente Velsen en Politie Basisteam IJmond samenwerken om de wapenbezit en wapengeweld onder jongeren in regio IJmond aan te pakken.

Inleiding

Sinds 2017 is het aantal minderjarige verdachten van steekincidenten landelijk ruim verdubbeld, van 160 jongeren in 2017 naar 380 in 2019. Landelijke politiecijfers laten verder ook een enorme stijging zien in het aantal inbeslagnames van wapens onder jongeren, en dan vooral onder jongeren van 12 tot en met 17 jaar (in 2017: 454, in 2019: 1286)¹. Binnen de IJmond zien wij het aantal signalen van bezorgde ouders, politieagenten of handhavers over wapenbezit onder jongeren toenemen. Het gaat hier om verschillende wapens (van messen tot boksbeugels) die de jongeren, naar eigen zeggen, *'nodig hebben om zich te kunnen verdedigen'*. Daarnaast zien wij een zichtbare verandering in de straatcultuur met de komst van drillrap, een extra risico op het toenemende geweld onder onze jongeren. Deze landelijke cijfers en regionale signalen laten zien dat we moeten ingrijpen.

De minister van Justitie en Veiligheid en minister voor Rechtsbescherming vinden dat deze problematiek gedegen moet worden aangepakt en legt voor komende twee jaar de focus van meerdere gemeenten, Politie en andere partners op dit onderwerp. Met de komst van het Actieplan 'Wapens & Jongeren' worden de handvaten geboden om te starten en te experimenteren. Wapenbezit en wapengebruik mag namelijk nooit normaal gevonden worden. Burgemeester M.E. Smit is door de ministers gevraagd om deel te nemen aan de Landelijke Kerngroep. Desalniettemin is dit niet een problematiek die zich enkel in de gemeente Beverwijk voordoet, maar ondervinden burgemeester F. Dales en burgemeester A.E.H. Baltus ook de groeiende problematiek in hun gemeenten. Daarom zou burgemeester Smit graag samen met Politie Basisteam IJmond het Actieplan 'Wapens en Jongeren' willen uitrollen in alle IJmondse gemeenten. Onze jongeren houden zich niet aan de gemeentegrenzen, dus we maken pas écht het verschil als we de handen ineen slaan.

Doelen 'Actieplan Wapens en Jongeren'

Vanwege het ontbreken van een nulmeting is het niet mogelijk om alle doelen meetbaar te maken. Daarom zijn in het actieplan zowel kwantitatieve doelen als kwalitatieve doelen gesteld. De kwalitatieve doelen hebben logischerwijze een verbinding met het wapenbezit onder jongeren en kunnen daarom een bijdrage leveren in het tegen gaan van dit wapenbezit. De doelen dienen eind 2022 behaald te zijn.

De **kwantitatieve doelen** van het Actieplan Wapens en Jongeren zijn:

- het verminderen van het wapengebruik door jongeren met 25% per betrokken gemeente;
- de inname van een per betrokken gemeente vastgesteld aantal wapens bij jongeren.

De **kwalitatieve doelen** van het Actieplan Wapens en Jongeren zijn:

- het vergroten van de bewustwording over de risico's van wapens in de lokale samenleving;
- het verkleinen van de beschikbaarheid en aanwezigheid van wapens voor jongeren;
- het verbeteren van het zicht van lokale partijen op (risico)jongeren met wapens;
- het versterken van de contacten tussen lokale partijen met het oog op steekincidenten;
- het versterken van het wettelijk instrumentarium;
- het verbeteren van de kennis van lokale partijen om te komen tot een effectieve aanpak.

Focuspunten 'Actieplan Wapens en Jongeren'

Naast de kwantitatieve- en kwalitatieve doelen zijn er ook een drietal focuspunten om de aanpak te specificeren. Deze focuspunten bevatten concrete actie en/of maatregelen die helpen kennisvermeerdering tot stand te brengen maar ook op zowel op preventief, proactief als repressief vlak verandering aan te brengen. De focus voor de komende twee jaar zijn onder te verdelen in drie stappen:

- ❖ **STAP 1 - Informeren:** het informeren van onze jongeren en hun ouders (preventief)

¹ Bron: <https://nos.nl/artikel/2327736-aantal-minderjarige-verdachten-steekincidenten-landelijk-verdubbeld.html>

- ❖ **STAP 2 - Voorkomen:** het zichtbaar maken van het wapenbezit/-gebruik onder de jongeren van IJmond en door middel van groepsgerichte- en persoonsgerichte aanpak het wapengeweld/-gebruik te voorkomen (proactief)
- ❖ **STAP 3 - Handhaven:** het uitvoeren van een effectieve integrale aanpak waar het wettelijke instrumentarium versterkend werkt (repressief/kennisvermeerdering).

Concrete Acties

Zoals eerder is genoemd zal de focus ontstaan wanneer de concrete acties op preventief, proactief en repressief vlak worden uitgevoerd. In dit plan staan de actiepunten uit het Actieplan 'Wapens en Jongeren' die inzet van onze driehoekspartners vereist centraal. Deze acties zijn verbonden met de drie focusstappen die we moeten nemen: informeren, voorkomen en handhaven.

Acties onder STAP 1: Informeren

1. Bewustwording en ontmoediging: ontwikkelen van een lokale bewustwordings- en ontmoedigingscampagnes tegen wapenbezit
 - a. In Februari 2021 starten we een kerngroep met de communicatieadviseurs van alle gemeenten en de politie. Deze zullen, al dan niet samen met de expertise van het Ministerie J&V, een campagne opstarten die dan in Maart/April 2021 'Live' gaat en op dezelfde manier in de gehele IJmond wordt verspreid.
 - b. Centraal moet de boodschap zijn: *'Vecht het uit met woorden, maar niet met wapens'*. Influencers op social media zijn een must om onze doelgroep goed te kunnen bereiken. Een voorbeeld kan wellicht zijn rapper Tur-G die met zijn Drillrap Prank een boodschap wilt overbrengen naar leeftijdsgenoten. Hij staat niet achter de ontwikkeling dat muziek aanzet tot geweld en staat met deze prank daartegen op. Hij wilt met deze video zijn leeftijdsgenoten overtuigen dat niet het gevecht met wapens, maar juist het gevecht met woorden stoer is. Een voorbeeld voor andere jonge rappers.
2. Voorlichtingslessen en bespreekbaar maken op scholen: uitgevoerd door het Openbaar Ministerie (OM) (lesprogramma 'Wie grijpt in?') en door Halt (module wapenbezit en spreekuren na een incident).
 - a. De scholen zijn een belangrijke partner in de aanpak van wapenbezit en wapengeweld onder jongeren. Dit is namelijk dé locatie waar ze veel tijd doorbrengen. Vanaf Februari 2021 zal contact worden gelegd met alle scholen in de IJmond, van het voortgezet onderwijs, om het actieplan in brede zin met hen te bespreken. De prioriteit zal in eerste instantie op de voorlichtingslessen komen te liggen om die tijdig te kunnen inplannen voor schooljaar 2021-2022.
 - b. Op dit moment is enkel Halt een partij die voorlichtingslessen verzorgd op zowel het basis- als voortgezet onderwijs in de IJmond. Het lesprogramma van het OM zou een mooie aanvulling kunnen zijn op de module van Halt, dit moet echter wel financieel georganiseerd worden.
 - c. Alle acties uit dit plan kunnen worden verbonden aan de verantwoordelijkheid van partners, schoolbesturen, gemeenten en politie, om te zorgen voor veiligheid in én om de school, het zogenoemde VIOS. Het VIOS in de IJmond moet geactualiseerd worden. Deze actualisatie stond al gepland voor begin 2021 en zal rekening houden met de acties die in dit plan zijn opgenomen voor een directe koppeling/verwerking.

Acties onder STAP 2: Voorkomen

1. Tegengaan van verkoop aan jongeren: in gesprek gaan met lokale winkeliers om geen legale messen te verkopen aan minderjarigen.
 - a. In April 2021 starten we met een oproep van de burgemeesters aan lokale winkeliers om geen legale messen meer aan minderjarigen te verkopen. Buiten een persbericht zullen de winkeliers een persoonlijke brief ontvangen waarin zij door de burgemeester worden

- verzocht om mee te werken aan dit actieplan en daarmee hun bijdrage te leveren in het stoppen van wapengeweld.
2. Preventieve wapencontrole op school en in horeca: aan de hand van een checklist wordt deze controle in samenwerking met betrokken partners uitgevoerd.
 - a. Deze preventieve wapencontrole zal voor het eerst plaatsvinden in het schooljaar 2021-2022 zodat het gekoppeld kan worden aan de bewustwordings-/ontmoedigingscampagne én de voorlichtingslessen. Uiterlijk in Januari 2022 zal de eerste preventieve wapencontrole controle zijn.
 - b. De preventieve wapencontrole wordt geheim gehouden. Enkel het schoolbestuur, de politie, gemeenten en het OM zullen op voorhand weten wanneer hij gaat plaatsvinden. Dit om ervoor te zorgen dat de *kans* op een controle al zijn uitwerking zal hebben op het aantal wapens op school. De *kans* op een wapencontrole zal al meerdere leerlingen afschrikken.
 - c. De preventieve wapencontrole binnen de horeca zal pas worden ingepland als duidelijk is wanneer de COVID-19 maatregelen voor de horeca worden opgeheven.
 3. Wapeninleveractie: het organiseren van een periodiek (lokale/regionale) inleveractie van wapens en munitie, samen met de communicatie over de risico's van wapenbezit.
 - a. Voor het inplannen van de daadwerkelijke inleveractie zal gebruik worden gemaakt van het voorbeeld dat Zaanstad in regio Noord-Holland heeft gegeven.
 - b. Jongerenwerkers gaan vanuit hun goede relatie met de jongeren proberen de jongeren ervan te overtuigen dat dit hét moment is om hun wapens in te leveren. Jongerenwerk heeft een andere relatie met de jongeren dan de politie en handhaving, waardoor zij op een laagdrempelige manier jongeren kunnen overtuigen en het gesprek met hen kunnen starten om de risico's van wapenbezit uit te dragen.
 - c. Juni 2021 zal de eerste wapeninleveractie worden georganiseerd. Daar wordt in de bewustwordingscampagne naar toe gewerkt.
 4. Zicht krijgen op jongeren en groepen: betrokken partijen krijgen beter zicht op de jeugd- en jongerengroepen waarbij sprake is van frequent of een hoge mate van wapenbezit.
 - a. Informatie die wordt gezocht is zicht op: de leden van de groepen, het netwerk, de motieven, hoe de jongeren aan de wapens komen en welke geweldsactiviteiten zij plannen.
 - b. Betrokken partners zijn niet alleen gemeenten en politie, maar ook het sociaal netwerk van de jongeren (ouders, familie, vrienden) en professionals die zicht kunnen hebben op het gedrag van de jongeren (docenten, jongerenwerkers, Straathoekwerk).
 - c. Door zicht op eventuele jongeren/jongerengroepen wordt het mogelijk om dit ook aan integrale persoons- of groepsgerichte aanpak te koppelen. Het is van belang dat er snel een beeld is van welke jongeren/jongerengroepen een specifieke aanpak nodig hebben. Daarom ligt de focus allereerst op dit punt en starten betrokken partijen in Februari 2021 met hun onderzoek.
 5. Versterken contact politie met scholen en horeca: wanneer er sprake is van een strafbaar feit treedt de politie op. In andere gevallen is het juist niet de politie die de jongeren het eerst aanspreken om iets te vertellen. Juist daarom is het van groot belang om de contacten met andere partners te hebben, zodat er gekozen kan worden wie op welk moment de beste verbinding kan maken.
 - a. Bij het onder de aandacht brengen van dit actieplan bij zowel de scholen als de horeca, waarbij niet alleen hun commitment belangrijk is ten aanzien van het uitvoeren van de acties maar zeker ook ten aanzien van de relatie met de politie.
 - b. Bij de start van de bewustwordings-/ontmoedigingscampagne zal niet alleen een persmoment, maar ook voor betrokken partners een bijeenkomst worden georganiseerd. Deze bijeenkomst is het moment om de nut en noodzaak uit te leggen en de partners,

zoals scholen, horeca als lokale winkeliers, te vragen hun bijdrage te leveren in onze strijd tegen wapenbezit én wapengeweld onder de IJmondse jongeren.

Acties onder STAP 3: handhaven

1. Preventief fouilleren: het aanwijzen van veiligheidsrisicogebieden zodat de politie preventief mag fouilleren op wapens en de problematiek ook zichtbaarder wordt.
 - a. De burgemeesters maken hier gebruik van hun bevoegdheid, als in artikel 151b Gemeentewet in te zetten en de Algemene Plaatselijke Verordening.
 - b. In de gezagsdriehoek van 10 maart 2021 zal het onderwerp 'Preventief fouilleren' worden geagendeerd om met elkaar te bespreken hoe een ieder gebruik wil maken van zijn/haar bevoegdheid en welke gebieden hier mogelijk in aanmerking voor komen.
2. Tegengaan online filmpjes met wapens en informatie over geweldsactiviteiten: Politie surveilleert in het kader van haar opsporingstaak actief op internet en verwijderd, waar mogelijk, illegale content waarbij sprake is van haat zaaien en opruiing. Burgers, onder wie jongeren, worden opgeroepen illegale content te melden.
 - a. Drillrap video's zijn een goed voorbeeld van illegale content, waarbij vaak sprake is van haat zaaien en oproepen tot geweld. Tot op heden is er enkel binnen Beverwijk een drillrap groep actief die twee videos heeft opgenomen. De jongens uit Heemskerk en Beverwijk zijn bezocht door hun wijkagent.
 - b. Naast het handelen van de politie kan hier vanuit de gemeente ook een workshop worden ingezet om de creativiteit van de specifieke jongeren om te zetten in iets positiefs. Stichting Netwerk biedt een workshop aan die tien rappers meeneemt in de wereld van muziek maken, hen juist wijst op de gevaren van drillrap en samen met hen een rap, incl. videoclip, opnemen. Zonder drillrap kunnen de jongeren ook nog hun levensverhaal vertellen en met een gastdocent leren zij hoe dit evengoed heel tof kan. Het doel is om de jongeren te sturen richting het maken van een andere soort rap om zo de risico's op wapenbezit/-geweld te verkleinen.
3. Direct ingrijpen bij geconstateerde strafbare gedragingen, bij haat zaaien en aanzetten tot geweld. De politie is alert en grijpt in om escalatie te voorkomen, maar als daadwerkelijk sprake is van een strafbaarfeit wordt hier door politie en OM op doorgepakt.
4. Risicosignalering en vroegtijdig ingrijpen bij constateren wapenbezit: de reguliere aanpak jeugd moet aansluiten op de aanpak op wapenbezit/-geweld en visa versa. Het is dus van belang dat de casusregisseur van de gemeenten hier alert op is en ten alle tijden een aantal risicosignaleringen naloopt om een mogelijk verband met wapens te kunnen stellen.
 - a. Van Beke heeft in onderzoek naar de duiding van problematisch gedrag een aantal items benoemt als factoren die een beeld kunnen schetsen van het risico. Denk aan de kenmerken: leeftijd, antecedenten, houding jegens de autoriteiten, positie in de buurt (intimidatie, criminele contacten), lid van een jeugdgroep en psychosociale problematiek (middelengebruik, problematische gezinssituatie, leerproblemen). Deze factoren kunnen gebruikt worden voor het maken van een risicoanalyse op het wapenbezit en wapengeweld.
 - b. Van belang is dat bij de persoonsgerichte aanpak, zelfs in geval van wapenbezit, goed gekeken wordt naar de integrale aanpak én het toekomstperspectief van de jongere. De casusregisseur van de gemeente voert dan ook altijd de regie en kijkt hoe het op elkaar aan kan sluiten.

Centrum voor Criminaliteitspreventie en Veiligheid ontwikkelt een toolbox om de kennis en ervaringen uit het verleden beschikbaar te stellen. Onderwerpen die in de toolbox worden opgenomen zijn: juridische bevoegdheden, achtergrond (wapens en straatcultuur), bewustwording, preventieve controles, lokale wapeninleveracties en optreden tegen wapenbezit.

Planning

Voor een uitvoeren van de acties en de eisen die het Ministerie van Justitie & Veiligheid en Ministerie van Rechtsbescherming aan dit actieplan stelt is het van belang om vanaf Februari 2021 te starten. Hierbij ligt in eerste instantie de focus op stap 1 (informeren) en zal vervolgens de focus zich verder strekken richting stap 2 (voorkomen) en stap 3 (handhaven). Dit geeft onze inwoners de gelegenheid om al hun gedrag aan te passen zonder dat hier direct juridische consequenties aan verbonden zijn.

Focus	Actie	Wie	Start	Wat*	Gereed en geïmplementeerd volgens M. J&V en M. R.
STAP 1: informeren	Bewustwording en ontmoediging	Gemeente (communicatie)	Februari 2021 – voorbereiding Maart 2021 – LIVE	Opzetten van een campagne die duurt van 2021 t/m 2022. Organiseren van een netwerkbijeenkomst begin 2021	Oktober 2022
	Voorlichtingslessen en bespreekbaar maken op school	Gemeente, Scholen, OM of Halt	Feb 2021 – voorbereiding voor volgend schooljaar	Implementeren van voorlichting OM en/of Halt in het schoolprogramma voor het schooljaar 2021-2022	Vanaf start schooljaar 2021-2022
STAP 2: voorkomen	Tegengaan van verkoop aan jongeren	Gemeente	April 2021 – start	Opmaken/versturen van het persbericht én de brieven voor ondernemers	Juli 2021
	Wapencontrole op scholen en in horeca	Politie, scholen, gemeente	September 2021	Per gemeente één vo school waar 1 wapencontrole in 2021 en 1 wapencontrole in 2022 plaatsvindt	Juli 2021
	Wapen-inleveractie	Politie	Juni 2021 – eerste inleveractie	1 regionale inleveractie in 2021 en 1 regionale inleveractie in 2022	Oktober 2022
	Zicht krijgen op jongeren en groepen	Politie, Jongerenwerk, Straathoekwerk Gemeente	Februari 2021 – start	In kaart brengen van jongeren/groepen. Regie bij gemeenten, maar input vanuit Politie, Jongerenwerk en Straathoekwerk	Juli 2022
STAP 3: handhaven	Lokale inzet preventief fouilleren	Gemeente, Polite, OM	Maart 2021 – binnen gezagsdriehoek bespreken van mogelijkheden	In 2021 wordt gestart met een periode van preventief fouilleren. Indien noodzakelijk wordt: de periode verlengd, het later in het jaar of in 2022 herhaald, of aangewezen gebieden toegevoegd/verwijderd.	doorlopend
	Tegengaan online filmpjes met wapens en informatie over	Politie	Februari 2021 – start	Reguliere opsporingstaak politie en uitvoeren van workshop drillrap voor	december 2021

	geweldsactiviteiten			minimaal de vier specifieke jongeren in Heemskerk en Beverwijk	
	Direct ingrijpen	Politie, Gemeente, OM	Februari 2021	Reguliere opsporingstaak politie	doorlopend
	Risicosignalering en vroegtijdig ingrijpen bij constateren wapenbezit	Politie, Gemeente, Jongerenwerk, Straathoekwerk	doorlopend	Het signaleren van wapenbezit implementeren in de aanpak complexe jeugdcasuïstiek.	Juli 2022
Eerste evaluatie	Evalueren of er een verlening of beëindiging nodig is	Landelijke Kerngroep (burgemeester M.E. Smit)	Niet van toepassing	n.v.t.	Juni 2022

**Deze kolom geeft de gevraagde inspanning van onze partners weer en is gebaseerd op de situatie dat alle IJmond gemeenten zich committeren aan het actieplan. Voor zover mogelijk is nu een ambitie geschreven voor het aantal uit te voeren acties.*

Sturing op het actieplan

Om de voortgang van het uitvoeren van het actieplan te kunnen monitoren is het van belang om op frequente basis aandacht te besteden aan dit actieplan. Daarom zal er vanaf de start van het actieplan een ambtelijke werkgroep geformeerd worden die verantwoordelijk is voor de uitvoering. In onderstaand overzicht zijn de contactpersonen binnen deze werkgroep weergegeven. Deze personen dragen niet alleen de verantwoordelijkheid voor een adequate en gezamenlijke uitwerking van de acties en zullen voor elke gezagsdriehoek een terugkoppeling voorbereiden. Aangezien burgemeester Smit deelneemt aan de Landelijke Kerngroep zal gemeente Beverwijk ook de regie voeren op de sturing.

	Naam	Contactgegevens
Gemeente Velsen	Roos Koopmans	rkoopmans@velsen.nl 0657096155
Gemeente Heemskerk	Marieke Megens	m.megens@heemskerk.nl , 0653115308
Gemeente Beverwijk	Desirée van Kampen	d.vankampen@beverwijk.nl , 0682336779
Politie Basisteam IJmond	Maarten Boeren	Maarten.boeren@politie.nl , 0655683879
Openbaar Ministerie	?	?

Financiën

Primair is het uitgangspunt dat de kosten zoveel mogelijk worden uitgevoerd binnen het bestaande budget van alle partners. Op vier actiepunten is echter wel financiële ondersteuning van het ministerie van Justitie en Veiligheid mogelijk. Voor het opzetten van de bewustwordings- en ontmoedigingscampagnes, de wapen-inleveractie en acties in samenwerking met scholen zal een verzoek voor financiële ondersteuning in de vorm van budget of expertise bij het ministerie worden ingediend.

Borging

In oktober 2022 stelt de Landelijke Kerngroep een borgingsplan op om de aanpak in de toekomst te borgen. De acties die zijn opgezet zullen belangrijk blijven aangezien de oudere generaties jongeren weer opgevolgd worden door de nieuwere generaties. Het is dus van belang om te blijven investeren op het wapenbezit onder jongeren om wapengeweld te laten verdwijnen uit het straatbeeld en de straatcultuur binnen gemeente Beverwijk, gemeente Heemskerk en gemeente Velsen.